

Voorzitter,

Het is vandaag alweer vier weken geleden dat we als plaatsvervangende voorzitters samen met u als Commissaris van de Koning en de provinciale griffier een bezoek brachten aan de Poolse regio Lubelski waarmee we ons al 23 jaar verbonden voelen. Een verbintenis met vriendschapsbanden met een regio in Polen, die vanuit Gelderland misschien ook juist ontstond als dank voor de inzet van Poolse militairen in de Tweede Wereldoorlog in Gelderland. De Jumelage maakt het mogelijk de provinciale steun aan het herinneringscentrum Sobibor voort te zetten en samen te werken aan projecten binnen Europese programma's, zoals het ontwikkelen van contacten tussen hogescholen en centra voor onderzoek en uitwisseling op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en technologische innovatie. We hebben daar tijdens ons bezoek zichtbare resultaten van gezien. En daarnaast kunnen kleine organisaties ondersteund worden als het gaat om het uitwisselen van ervaringen. Met de voorliggende begroting en het recente bezoek aan Lubelski wil ik graag in mijn beschouwing namens de ChristenUnie een aantal thema's belichten:

Vrede en Veiligheid

Voorzitter, voor de vierde keer mocht ik de plek bezoeken waar mensen andere mensen zoveel gruwelen hebben aangedaan. Waar we met elkaar hen mochten herdenken die de verschrikkelijke reis naar Sobibor van dagen zonder voorzieningen met de trein overleefden, maar nog op de dag van aankomst op gruwelijke wijze werden vermoord. Het heeft een diepe indruk op me gemaakt en maakt het weer als ik denk aan het moment van vier weken geleden toen we daar in eenvoud en soberheid met elkaar en met schooljeugd uit Nederland, Polen en verschillende andere landen hen die daar zijn vermoord herdachten, van hen die hun namen zijn gegraveerd op een steen gelegen in de herdenkingslaan. En als je dan plotseling op de achtergrond een trein hoort vertrekken vanaf dat eenzaam perron Sobibor, gaan je gedachten weer uit naar die volgestampte negentien treinen met kinderen, jongeren en ouderen die die enkele reis maakten. Voorzitter, ik denk dat wij als generatie van na de oorlog ons niet kunnen voorstellen wat voor leed mensen elkaar hebben aangedaan. En nu de generatie van toen zichtbaar steeds kleiner wordt, is het onze opdracht om de herinnering zichtbaar te houden. De samenleving van nu, de samenleving van ons, heeft dat anno 2016 helaas nog steeds nodig, daarvoor hoeven we helemaal niet ver weg te kijken.

In de begroting geeft het college aan een impuls te willen geven aan het herinneringstoerisme door zeven projecten te realiseren/starten. In dat licht wil de ChristenUnie fractie Gedeputeerde Staten verzoeken zich juist ook in te zetten om het goede te behouden. Denk daarbij aan de verschillende Airborne herdenkingen met o.a. de luchtlandingen op de Ginkelse hei en de Bridge to Liberation Experience, maar ook de 5 mei viering in Wageningen. Het zijn herdenkingen en evenementen geworden met een belangrijke boodschap voor ons allen. Laten we vooral de boodschap blijven vertellen, zodat we het niet zullen vergeten. Daarbij voorzitter, zijn we als ChristenUnie blij dat uw college via de begroting de oproep van PS om de investering van Sjoel Elburg financieel te ondersteunen honoreert. Het zijn juist deze kleine musea die de verbinding kunnen leggen tussen historie en heden. En begrip voor religie in samenleving.

Europa

Voorzitter, tijdens ons bezoek aan Lubelski werd ook zichtbaar dat Polen als partner van de Europese Gemeenschap ook buitengewoon positief gebruik maakt van de financiële middelen die Europa beschikbaar stelt. Een Europese bijdrage van tientallen miljoenen tot soms 50% van de totale kosten in nieuwbouwprojecten zijn daarin geen uitzondering. De economische en infrastructurele ontwikkelingen verbeteren zienderogen. In de provinciale begroting 2017 lezen we weliswaar over het voornemen van het college tot een investeringsproject met betrekking tot EFSI gelden, maar voorzitter, wat de ChristenUnie betreft, staat het in schril contrast met de Europese ambitie uit het coalitieakkoord. De uitbreiding van vijf naar zes gedeputeerden werd destijds onderbouwd met het argument dat er grotere bestuurlijke betrokkenheid met o.a. Den Haag en Brussel nodig was om goed in te kunnen spelen op kansen die komen. De ChristenUnie ziet geen financieel rendement van die zesde Gedeputeerde die regelmatig in Brussel is. Kan het college ons via een statenbrief toezeggen ons de komende maand eens op dit punt nader te informeren en aan te geven welk rendement de extra inzet de afgelopen tijd heeft gehad, welke kansen nu daadwerkelijk zijn benut die anders niet mogelijk waren geweest. In ons achterhoofd blijft ieder keer de Europese zin "i.v.m. staatsteun niet mogelijk" hangen, **we zien uit naar de reactie van het college op dit punt.**

Voorzitter, voor ons ligt een relatief sobere begroting. Weliswaar een begroting die een ambitie uitstraling kent vanuit het oogpunt coalitieakkoord en u kent daar de reactie van de Christenunie op rond enkele thema's. Een degelijke begroting. En zoals u weet, heeft de ChristenUnie niets tegen degelijk of conservatief. Het coalitieakkoord is gedekt. Er worden geen bezuinigingsvoorstellen gedaan en de verwachte inkomsten voor 2017 vallen mee door extra bijdragen vanuit het Rijk. Er ontstaat ruimte voor nieuwe wensen en het stemt de ChristenUnie tot tevredenheid dat er statenbreed gezocht gaat worden naar de invulling daarvan. Het is verleidelijk om vandaag schoten voor de boeg te geven in opmaat naar invulling van de nieuwe wensen voor het voorjaar volgend jaar. Maar dat doen we nu niet. Daarover volgend jaar de discussie met elkaar.

Toch wil ik u enkele ChristenUnie kaders niet onthouden:

- Wat ons betreft zetten we de komende jaren versterkt in op structurele invulling van leefbaarheidsmiddelen waaronder sociale cohesie, kleine kernen, ondersteuning vrijwilligerswerk.
- Op ondersteuning van grondeigenaren in kwaliteitsversterking van het buitengebied waaronder ook de aanpak van de toename afvaldumpingen.
- En is het voor de ChristenUnie helder dat we een stap zullen moeten zetten in de inhaalslag rond achterstallig onderhoud wegen en viaducten in onze provincie.
- Maar ook in behouden en verduurzamen we het Cultuurhistorisch erfgoed in samenspraak met Gelders Restauratie Centrum (GRC). Onderwijs, bedrijfsleven en overheid kunnen zo gezamenlijk er voor zorg dragen dat restauratiesubsidies niet alleen in stenen gaan zitten maar juist ook in mensen, zodat vakmanschap behouden blijft. De ChristenUnie wil met het thema "Eusebius uit de steigers" een daadwerkelijke impuls geven aan het erfgoed in Gelderland. In dat kader zijn we benieuwd wat de status is van de Provinciale doelstelling: dat het GRC kennis en kunde op het gebied van tijdbewuste instandhouding (duurzaamheid) borgt en de eigenaar van een monument helpt om de juiste partijen met elkaar te verbinden om tot een kwalitatief hoogwaardige en duurzame restauratie te komen. **Wij vernemen graag reactie van het college.**

Graag wil ik ook nog een knelpunt onder de aandacht brengen van het college. Zoals ons bekend is, heeft het college een warm hart voor de landbouwsector. Sommige collegeleden gaan daarbij zelfs zo ver dat de ondersteuning aan agrariërs bepaalt waar ze wekelijkse boodschappen doen. We hopen dat het college dat warme gevoel ook heeft voor de jonge agrariërs. De landbouwsector is van groot belang voor Gelderland. Met de JOLA-Regeling is het de bedoeling dat Jonge Landbouwers worden gesteund in het investeren in gebouwen, grond, machines en verplaatsbare installaties. Zo kunnen zij beter inspelen op marktontwikkelingen en wensen van de samenleving. De eerste openstelling van de Jonge Landbouwersregeling (JOLA) van 1 maart tot 15 april is niet zo heel succesvol geweest. Het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) heeft daar onderzoek naar gedaan. In de praktijk blijkt dat het vrijgestelde budget van de Jonge Landbouwersregeling (JOLA) niet bij de juiste doelgroep terecht komt, en dat de huidige regeling niet aansluit bij de investeringen van jonge boeren en tuinders. Kan het college aangeven op welke wijze de evaluatie van het NAJK aanleiding is geweest om de tweede openstelling van 1 december meer te laten aansluiten op de behoefte. Dus een meer realistisch en haalbaar bedrag en de investeringsdrempel heroverwegen. Afhankelijk van de reactie van het college zullen we in de tweede termijn een motie hierover indienen. **Graag de reactie van het college**

Tenslotte

Gelderland is met o.a. de Veluwe een mooie provincie. Oké, het Waddengebied werd onlangs door de kiezers als mooiste natuurgebied gekozen. Maar met de Veluwe op 2 een blijvende uitdaging voor de verantwoordelijk gedeputeerde en ons als Staten om er zorg voor te dragen dat de Veluwe echt op 1 komt. Maar dat neemt niet weg dat Gelderland door initiatiefrijke burgers en innovatieve ondernemers toekomst met perspectief heeft, waarin de samenleving kan bloeien en mensen, jong, oud, sterk en zwak tot hun recht kunnen komen. Tegelijk is er ook in onze provincie veel onzekerheid, verdeeldheid en onvrede. Velen kijken niet hoopvol, maar juist somber naar de toekomst. Velen zijn verontwaardigd en voelen zich verwaarloosd. Menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid, naastenliefde, verdraagzaamheid en zorg voor onze omgeving dienen wat de ChristenUnie centraal te staan in ons handelen. Goed bestuur staat voor het bevorderen van maatschappelijke vrede. Onze samenleving heeft christelijke wortels. Daarop teruggrijpen biedt hoop, binding en perspectief. Ik wens het college, de ambtelijke dienst en ons als Provinciale Staten nu die hoop, binding en dat perspectief toe in het uitwerken van de begroting 2017.

Pieter Plug, fractievoorzitter ChristenUnie Gelderland op 9 november in Provinciale Staten